

**MINTAQA TURIZM SALOHIYATINI BAHOLASH VA RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI (BUXORO HUDUDI MISOLIDA)**

Maxsumova O'g'iloy Dilmurodovna

Turizm (Ziyorat turizmini boshqarish va tashkil etish) yo'nalishi

O'zbekiston Xalqaro Islom akademiyasi

d34966774@gmail.com

Annotatsiya: Bu maqolada turizm sohasining baholash va rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari muhokama qilinadi. Maqolada turizm salohiyatini tahlil qilishning o'zgaruvchan yo'nalishlari belgilanadi, jumladan, iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik, ma'muriy, texnologik va ilmiy yo'nalishlar. Maqola turizm sohasidagi muhim yo'nalishlarni ta'kidlaydi hamda turizm salohiyatini baholash va rivojlantirish uchun asosiy yo'nalishlarni aniqlashda yordam beradi.

Kalit so'zlar: Turizm, iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik, ma'muriy, texnologik, ilmiy, barqaror turizm, meros.

Turizm salohiyatini baholash va rivojlantirish yo'nalishlari, bir mamlakat yoki hududning turizm sifatini, shu sohada potentsialni oshirish va mavqelarni kuchaytirishda muhimdir. Quyidagi yo'nalishlar turizmni rivojlantirishda katta ahamiyatga ega bo'lgan yo'nalishlardir:

Infrastruktur taraqqiyoti: Turizm salohiyatini rivojlantirish uchun shaharlar, kasabalar va turizm zonalarida kerakli infrastruktur taraqqiy etishi kerak. Bu avtomobil yo'llari, aeroportlar, transport tizimlari, mehmonxonalarni o'rnatish, suv-resurslar va boshqa muhim vositalardan iborat.

Turizm manzaralari va joylarini rivojlantirish: Turistlarni jalb qilish uchun mamlakatda qadimgi qadriyatlar, tabiiy go'zalliklar, ob-havo sharoitlari, bozorlar, restoranlar, temir yulduzlari, qishloqlar va boshqa joylar rivojlantirilishi lozimdir.

Reklama va marketing: Turizm sifatini rivojlantirish uchun kuchli reklama va marketing strategiyalari muhimdir. Bu, mamlakatning, hududning yoki shaharning turistik imkoniyatlarini dunyo bo'ylab taqdim etish, tadbirlar, festival va ko'rgazmalar o'tkazish orqali turistlar va sayohatchilarni jalb qilishga yordam beradi.

Qabul va xizmatlar sifati: Turistlar uchun qulay va sifatli xizmatlar ko'rsatish, ularning mamlakatda qolishlari va qaytib kelishlarini kuchaytirish uchun katta ahamiyatga ega. Bu mehmonxonalarining, restoranlarining, transport xizmatlarining, sayohatchilar qabulxonalarining va turistlarga qo'llab-quvvatlash xizmatlarining sifatini oshirishni o'z ichiga oladi.

Majburiy tariflar va qonunlar: Turizm sohasidagi majburiy tariflar va qonunlar, turistlarning xizmatlardan foydalanganligini va ularning himoyalanihini ta'minlashda juda muhimdir.

O'quv yurtlari va kasb-hunar o'quv markazlari: Turizm sohasida mutaxassislar va xodimlarni tayyorlashda yuqori sifatli o'quv yurtlari va kasb-hunar o'quv markazlari juda muhimdir. Bu, turizm sifatini oshirish va qo'llab-quvvatlash uchun talabalarni xush ma'lumotlar olish uchun zarurdir.

Tabiiy resurslarni himoya qilish: Turizmning asosiy manbai tabiiy resurslar bo'lib, ularni himoya qilish va saqlab qolish muhimdir. Shu jumladan, tabiiy muzeylar, parklar, rezervatlar va biosfera koridorlari turizm salohiyatini oshirish uchun muhimdir.

Bu yo'nalishlar bir mamlakat yoki hududning turizm sifatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan tushunchalardir. Har bir yo'nalish turizmning o'sishiga va xavfli joylarni kamaytirishga yordam beradi.

Vazirlar Mahkamasining "2022-2026 yillarda Buxoro viloyatida turizm sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori loyihasi e'lon qilindi.

Turizm va madaniy meros vazirligi, Fanlar akademiyasi va Buxoro viloyati hokimligining:

- Buxoro viloyati Qorako'l tumanidagi "Qadimgi Poykent" arxeologiya merosi obektini muhofaza qilish hamda Buxoro davlat muzey-qo'riqxonasi filiali "Qadimiy Poykent shaharchasi tarixi muzeyi" negizida ochiq osmon ostidagi muzey tashkil etish;

- Poykent muzeyida arxeologiya ashyolari ko'rgazma-ekspozitsiyalari hamda arxeologiya tadqiqotlari bazasini tashkil etish to'g'risidagi takliflari ma'qullanadi.

Quyidagilar "Poykent" muzeyi asosiy vazifalari va faoliyat yo'nalishlari etib belgilanadi:

- "Qadimgi Poykent" arxeologiya merosi obektini muhofaza qilish, konservatsiyalash va asrab-avaylash, obektda olib borilayotgan arxeologik qidiruv, qazishma, qutqaruv va nazorat ishlarini tashkil etish;

- arxeologiya tadqiqot ishlari davomida ochib o'rganilgan arxeologiya ashyolari, noyob osori-antiqalarni restavratsiya va konservatsiya qilish;

- "Poykent" muzeyi haqidagi respublika hududida saqlanayotgan ma'lumotlarni malakali mutaxassis va ekspertlar, olimlarni jalb etgan holda tadqiq etish, ular haqida batafsil ma'lumotlar bazasini yaratish va muntazam yangilab borish, xalqaro ilmiy anjumanlar tashkil etish, matbaa mahsulotlarini tayyorlash, ommaviy axborot vositalari orqali keng targ'ib qilish;

- tarixiy-ilmiy asoslar bo'yicha "Poykent" muzeyida joylashgan bino va inshootlar maketlarini tayyorlash, arxeologiya ashyolari, qadimgi yozma manbalar, tarixiy hujjatlar, osori-atiqalar, zamonaviy ilmiy-tadqiqot ishlari, monografiya va ilmiy

to'plamlar, video va fotohujjatlar hamda boshqa manbalar hisobiga ko'rgazma-ekspozitsiya tashkil etish;

- "Poykent" muzeyida yuqori texnologiyalarga asoslangan axborot-resurs markazini tashkil etish va uning faoliyatini samarali yo'lga qo'yish.

O'zbekiston bosh vaziri o'rinbosari - turizm va madaniy meros vaziri Aziz Abduhakimov 2022-2026 yillarda Buxoro viloyatida turizmni jadal rivojlantirish bo'yicha alohida dasturni amalga oshirishda mas'ul vazirlik va idoralar bilan birgalikda:

- 2022-2026 yillarda xorijiy va mahalliy turistlar sonini 5 mln nafarga, eksport hajmini 600 mln AQSh dollariga yetkazish rejasini amalga oshirish;

- viloyatning turizm infratuzilmasini kengaytirishda Buxoro aeroporti orqali muntazam xalqaro aviaqatnovlar sonini oshirish;

- turli mulkchilik shaklidagi 255 ta mehmonxona barpo etish, 60 ta yangi turizm marshrutlarini tashkil qilish;

- viloyatdagi 800 dan ziyod madaniy meros obektlarining ta'mirga muhtojlarini birma-bir restavratsiya qilish va bunga mahalliy hamda xorijiy olimlar, restavratorlar va daxldor nufuzli mutaxassislarni jalb qilish;

- "Ark qo'rg'oni"ning bundan 100 yil oldin vayron qilingan qismlari poydevor qismini olib, arxeologik park-muzeyga aylantirish;

- Fanlar akademiyasi Arxeologiya institutining Buxoro filialini hamda Buxoro davlat universitetida arxeologiya kafedrasini tashkil qilish;

- Buxoro shahrida eng zamonaviy jihozlangan tarix muzeyini tashkil etish va unda viloyatda mavjud 130 mingdan ziyod eksponatdan Buxoro tarixining eng noyob durdonalarini joylashtirish;

- mahalliy yoshlarni gid-kuzatuvchilik mutaxassisligi bo'yicha qayta tayyorlash, malakasini oshirish bo'yicha qisqa kurslar, xorijiy va mahalliy turoperatorlar, jurnalistlar, bloger va vloger (videobloger)lar ishtirokida informatsion turlar tashkil qilish;

- Buxoro viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi, turizm salohiyatini aks ettiruvchi va targ'ibot qiluvchi matnli va video materiallarni o'zbek, rus va ingliz tillarida tayyorlash, ommaviy axborot vositalarida, televideniye va radioda muntazam yoritib borish hamda turistik obektlarga tarqatishni tashkil qilish;

- ulug' alloma Abu Ali ibn Sino tug'ilib o'sgan Afshona qishlog'ini turizm shaharchasiga aylantirish vazifalarning ijrosini o'z vaqtida sifatli ta'minlaydi.

Turizm va madaniy meros vazirligi, Qurilish vazirligi, Buxoro viloyati hokimligi tegishli vazirlik va idoralar bilan birgalikda:

- Buxoro shahar I.Karimov ko'chasida "Street Food" gastronomik ko'chasini tashkil etish bo'yicha konsepsiya va tashkil qilinadigan obektlar joylashuv nuqtalarini shakllantiradi;

• Buxoro viloyati hududidan o‘tuvchi M-37 va A-380 avtomagistral yo‘lbo‘yi hududlarida sayyohlar, yo‘lovchi va haydovchilar uchun qulay shart-sharoit yaratish, yo‘lbo‘yi infratuzilmasini rivojlantirish, jozibadorligini oshirish hamda aholi kamdaromad qatlami, yoshlar, ayollarni ish bilan band qilish, hunarmandchilik va qandolatchilik yo‘qolib borayotgan turlari mahsulotlari savdosini yo‘lga qo‘yish maqsadida ixcham milliy – namunaviy loyihalar asosida yengil konstruksiyali infratuzilma obektlarini tashkil etish, ularning har tomonlama qulay joylashuvini ta‘minlash choralarini ko‘radi.

Ekologiya va atrof muhitni muhofaza qilish davlat qo‘mitasi, Buxoro viloyati hokimligi, Turizm va madaniy meros vazirligining “Buxoro ixtisoslashtirilgan jayron pitomnigi”ni 2022-2026 yillar davomida zamonaviy turistik obektga aylantirish to‘g‘risidagi taklifi ma‘qullanadi.

O‘rmon xo‘jaligi davlat qo‘mitasi, Buxoro viloyati hokimligi, Qurilish vazirligi, Turizm va madaniy meros vazirligi Jondor ixtisoslashgan o‘rmon xo‘jaligi hududiga tutash joyda joylashgan “Varaxsho” arxeologik qal‘asi atrofidagi 50 gektar yer maydonini arxeologik yodgorlik hududi va uning muhofaza zonasida Madaniy meros agentligi huzuridagi ilmiy-ekspert kengashi ijobiy xulosasi olinmasdan qurilish-ta‘mirlash ishlarini olib bormaslik sharti bilan Jondor ixtisoslashgan o‘rmon xo‘jaligi tasarrufiga o‘tkazish takliflari ma‘qullanadi.

Turizm va madaniy meros vazirligi, Iqtisodiy taraqqiyot va kambag‘allikni qisqartirish vazirligi, Buxoro viloyati hokimligi bilan birgalikda Buxoro shahrida mavjud “Buxorolik boy savdogar uy-muzeyi” yodgorlik majmuasini “Fayzulla Xo‘jayev uy-muzeyi” deb qayta nomlab, uning yangi ekspozitsiyasi yaratilishini ta‘minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1) O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2018-2019 yillarda turizm sohasini rivojlantirish bo‘yicha navbatdagi chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi NoPQ-3217-sonli qarori //Xalq so‘zi, 2017-yil 17-avgust.
- 2) Tuxliyev.I.S., Hayitboyev.R., Ibodullayev.N.E., Amriddinova R.S. Turizm asoslari: O‘quv qo‘llanma –S.: SamISI, 2010-247 b..12.
- 3) Абдувоҳидова. Туризмда ахборот технологиялари. Дарслик. –Т.: ТДИУ. 2019 й.13.VoskolovichN.A. Маркетинг туристических услуг. Учеб. 2-е изд. –М.: «ЮНИТИ-ДАНА» 2009. 207
- 4) Frommer P., Silver K. “Las Vegas”. Wilet Publishing Inc, LV. 2015
- 5) www.prezident.uz – Prezident matbuot xizmati sayti.